

УДК 378.147+614.253.4+617

**УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ
НА КАФЕДРІ ЗАГАЛЬНОЇ ХІРУРГІЇ****В. А. Оринчак***Івано-Франківський національний медичний університет;**м. Івано-Франківськ, вул. Галицька, 2, Україна;**e-mail: orvict@ukr.net*

У статті представлено методи забезпечення навчання у студентів медичного факультету та факультету підготовки іноземних громадян ІФНМУ з таких дисциплін: «Загальна хірургія» – 3 курс, «Основні обов'язки і професійні дії медичної сестри хірургічного відділення (медсестринська практика в хірургії)» – 3 курс, змістового модулю «Судинна хірургія» – 5 курс та «Хірургія» – 6 курс. Продемонстровано суттєві переваги застосування впровадженної методики при забезпеченні педагогічного процесу. Наведено ефективні методи підготовки студентів для їхньої майбутньої професійної діяльності.

***Ключові слова:** педагогічний процес, кредитно-модульна система, практичні навички.*

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень

Вища медична школа повинна дати випускникам систему інтегрованих теоретичних знань та практичних умінь і навичок, допомогти освоїти високі світові медичні технології. Однак, у традиційній системі навчання в медицині існує значний розрив між практичною підготовкою випускників і роботою медичного персоналу в лікарні. Найчастіше, приходячи на робоче місце, молодий фахівець набуває багатьох практичних навичок «по ходу справи», що негативно позначається на результатах лікування та догляду.

Сучасні раціональні підходи до навчання хірургії засновані на інтеграції навчального, лікувального і наукового процесів. Єдність та органічність теорії з практикою передбачають індивідуалізацію і практичну спрямованість вчення, деяку гнучкість та свободу навчання, що допоможе наблизити навчальну діяльність до професійної з урахуванням потреб охорони здоров'я та нових досягнень хірургії.

У майбутньому якісна медична практика повинна відповідати наступним вимогам: наявність підготовлених фахівців, оптимальне використання ресурсів, мінімізація ризику для хворих при застосуванні медичних технологій та задоволення пацієнта при контакті з медичною спільнотою [1, 2].

Якщо у вузі закладений низький багаж знань, то це робить лікаря беспорядним біля ліжка хворого, особливо, якщо у того є конкуруюче захворювання хірургічного профілю. Це призводить до тяжких діагнос-

тичних помилок, а часом і до смерті пацієнта [3]. У цьому контексті викладання хірургії як науки, заснованої на практичних навичках, має свої відмінні риси. Процес формування професійних умінь включає в себе: оволодіння, вільне оперування отриманими знаннями та застосування їх у вирішенні професійних завдань.

Мета дослідження

Покращити результати навчання та оволодіння практичними навичками студентами на кафедрі загальної хірургії шляхом впровадження нових педагогічних підходів навчання в світлі Болонського освітнього процесу.

Матеріал і методи дослідження

На кафедрі загальної хірургії використовується кредитно-модульна система навчання і кількісна оцінка контролю знань. На кафедрі створені сприятливі умови для навчання, пов'язані з матеріальним аспектом: наявність фантомів і муляжів для тренінгу студентами практичних навичок, використовуються нові сучасні технології (мультимедійна система навчання, з метою діагностики та лікування хворих – васкулярний доплер апарат, відео трансляція з операційної відділення судинної хірургії обласної клінічної лікарні в режимі online). Для роботи з літературою на кафедрі студентам пропонуються методичні посібники, монографії, видані співробітниками кафедри, кращі реферати студентів, реферативні огляди статей хірургічних журналів України, країн ЄС та США згідно досліджуваних тем.

Результати дослідження та їх обговорення

Розташування кафедри загальної хірургії Івано-Франківського національного медичного університету на базі відділення судинної хірургії обласної клінічної лікарні дозволяє основну частину практичних навичок, що підлягають вивченню, опановувати в умовах відділення судинної хірургії. Практичні заняття на кафедрі загальної хірургії викладаються у студентів медичного факультету та факультету підготовки іноземних громадян з таких дисциплін: «Загальна хірургія» – 3 курс, «Основні обов'язки і професійні дії медичної сестри хірургічного відділення (медсестринська практика в хірургії)» – 3 курс, змістового модулю «Судинна хірургія» – 5 курс та «Хірургія» – 6 курс.

Співробітниками кафедри визначено цілі і завдання кожного заняття, складені схеми орієнтовного порядку дій. Основні завдання зосереджено на тому, що саме студенти повинні вміти виконати в кінці окремого заняття. Велика увага приділяється самостійній роботі студентів у клініці та на кафедрі, яка дозволяє студенту коригувати раніше отримані знання (на лекціях і практичних заняттях). Самостійна робота з літературою вимагає наявності у студента відповідних якостей. Найважливішими з них є пізнавальна самостійність, тобто прагнення і вміння своїми силами оволодіти знаннями і способами діяльності та застосову-

вати їх на практиці, а також інтелектуальна активність, тобто потреба знати якомога більше у сфері своєї спеціальності.

Для розвитку і стимуляції творчої активності студентів на кафедрі працює хірургічний науковий гурток. Як правило, студенти, які активно працюють в хірургічному гуртку, займаються науково-дослідною роботою разом з викладачами. Щороку проводяться науково-практичні конференції студентів під керівництвом викладачів, під час яких учасники виступають з повідомленнями та доповідями з подальшим обговоренням та дискусією.

Важливу роль у процесі навчання відіграють етичні аспекти взаємин викладача та студента. Охайний зовнішній вигляд, послідовність викладення матеріалу, тактовність та коректність під час спілкування з пацієнтом, спільна «навчальна» робота в перев'язочній, операційній підвищують ефективність навчання.

Робота на кафедрі триває в двох основних напрямках – теоретичному та практичному. Теоретична частина заняття включає перегляд фотографій та відеоматеріалів досліджуваної нозології, самостійну роботу студентів з літературою, біля ліжка хворого, розбір клінічних випадків в умовах навчальної кімнати, засвоєння навичок методом «один на одному» та на фантомах і муляжах, створюються ситуації, які наближують студента до практичної клінічної ситуації, створюється імітація участі в лікувально-діагностичному процесі.

Велику увагу приділяємо online трансляції з операційної, завдяки чому з допомогою викладача студенти опановують і вивчають алгоритм виконання практичних навичок, які стосуються будь-якого моменту оперативного втручання, починаючи з передопераційної підготовки хворого, проведення анестезії, техніки виконання хірургічної операції та закінчуючи накладанням швів та проведенням прибирання операційної. Завдяки високому розрішенню відеокамери та можливістю дистанційно збільшувати зображення на екрані, студенти отримують перевагу при засвоєнні навчального матеріалу, бо під час знаходження в операційній відсутня можливість з близької відстані розгледіти операційне поле.

Згідно робочої програми викладачі кафедри спочатку пояснюють та демонструють правильне виконання практичних навичок, паралельно відповідаючи на уточнюючі запитання та звертаючи увагу студентів на особливості виконання тих чи інших моментів. До кожної практичної навички розроблений алгоритм дій, виконуючи його, студент поетапно засвоює правильне виконання тієї чи тієї навички. Алгоритм дій доступний для студентів у методичних рекомендаціях та продубльований для ознайомлення на сайті кафедри університету. Також працівники кафедри демонструють студентам відео-ролики з алгоритмом виконання кожної практичної навички. Завданням кафедри – це не тільки навчання умінням і навичкам, але й контроль їх освоєння, що є одним з основних елементів оцінки якості освіти. Оцінюють виконання практичної навич-

ки викладачі кафедри шляхом спостереження за виконанням студентом правильного алгоритму дій та ставлячи уточнюючі запитання.

Керівну роль під час роботи студентів у клініці, їх постійне спілкування з пацієнтами та медичним персоналом займає викладач. Саме на нього лягає відповідальність за ознайомлення студентів із деонтологічними принципами поведінки в клініці, що дозволяє уникати неприємних ситуацій. Під пильним наглядом викладача можлива участь студентів у перев'язках хворих.

Згідно з вимогами кредитно-модульної системи, при визначенні рівня знань студента велику роль відводимо тестовим завданням та ситуаційним задачам. Вважаємо, що тестування та вирішення ситуаційних задач є одним з надійних засобів контролю засвоєння навчальної інформації, тому проводимо їх регулярно.

Особливо важливою вимогою є вміння застосувати вивчену навчальну інформацію в практичній діяльності. Тому «живій» бесіді та опитуванню приділяємо достатньо часу. Таким чином, проводиться об'єктивна оцінка знань шляхом вирішення тестових завдань, ситуаційних задач та визначення на кожному занятті вміння студента застосовувати ту чи іншу практичну навичку.

Висновки

Отже, впровадження нових педагогічних підходів навчання на кафедрі загальної хірургії дозволяє покращити засвоєння студентами практичних навичок і вмінь, поглибити та розширити їхні знання, покращити рівень педагогічного процесу. Застосовані додаткові методи роботи є важливим позитивним кроком при підготовці студентів до практичної діяльності.

Література

1. Думанський Ю.В. Освоєння студентами практичних навичок при кредитно-модульній організації навчального процесу: проблеми та пошук шляхів їх вирішення / Ю. В. Думанський, О. М. Талалаєнко, М. Б. Первак // Медична освіта. – 2011. – №3. – С. 79–81.
2. Криворучко І.А. Проблемы преподавания хирургии в условиях кредитно-модульной системы / И. А. Криворучко, А. А. Тонкоглаз, Н. А. Сыкал // ВІСНИК ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія». – 2013. – Т. 13, вип. 1 (41). – С. 304–305.
3. Шапошников В.И. К проблеме преподавания хирургии / В. И. Шапошников, С. Н. Ралко // Международный журнал экспериментального образования. – 2011. – №7. – С. 59.

Стаття надійшла до редакційної колегії 21.11.2018 р.

Рекомендовано до друку д.м.н., професором Синоверською О.Б., д.м.н., професором Прищуком Л.А. (м.Київ)

**IMPROVEMENT OF THE SYSTEM OF STUDENTS
TRAINING AT THE DEPARTMENT OF GENERAL SURGERY****V.A. Orynychak***Ivano-Frankivsk National Medical University; Ivano-Frankivsk,
Ukraine; e-mail: orvict@ukr.net*

The article presents the methods of providing training for the students of Medical Faculty and Foreign Citizens Training Faculty of IFNMU for the following disciplines: "General surgery" – 3rd year, "Main duties and professional actions of a nurse of the surgical department (nursing practice in surgery)" – 3rd year, Thematic module "Vascular Surgery" - 5th year and "Surgery" - 6th year. Significant benefits of the implemented methodology in providing the pedagogical process are demonstrated. Effective methods of preparing students for their future professional activities are presented.

Key words: *pedagogical process, credit-module system, practical skills.*